

KELECSÉNYI LÁSZLÓ

A rajongók

Történelmi dráma két részben

Kemény Zsigmond regényének motívumai alapján

Játszódik a harmincéves háború idején, az 1638-as évben, Erdélyben.

Kemény Zsigmond nem népszerű író. Kemény Zsigmondot nem olvassák. Kemény Zsigmond nincs benne a kánonban. Miközben kortársai, Arany János, Jókai Mór, Vajda János köteteit – ha olykor kénytelen-kelletlen is – fellapozzák a kutatók, az egyetemisták, az irodalommal még papírlapokon ismerkedő olvasók.

Keménynek rosszul áll a szénája. Regényei nem könnyű olvasmányok. A Kossuth-párti magyar 19. század sem fogadta jól az írásait. A dédszülők örökségeként porosodik a hátsó polcon könyveinek sora. Nagytakarításnál újra felbukkannak egykori könyvkötők díszes munkái; az aranyozott lapszélek netán érdekes történeteket rejtenek. Erdély aranykorának bátor hősei köszönnek ránk A rajongók című regénye oldalairól. Hátha nekünk, kései utódoknak is üzennek valami hasznavehető tanulságot. Ha többet nem, legalább annyit, hogy gondolkozz, mielőtt a kardod kiröpíted a hüvelyéből.

Szereplők

Fejedelem

Püspök

Pécsi

Kassai

Zsófia

Elemér

Csuklyás

Anna

Debóra

György

Szőke

Zenész

Polgárok, szombatosok

1.

A színpad üres és sötét. Egy hang a következőket mondja:

Európa lángokban áll. Országok sokasága vált hadszínterré. Fegyverek fegyverekkel szemben. Évek óta tart az ellenségeskedés. Szép Magyarország feldarabolva. Habsburg Ferdinánd, e néven harmadik a trónon, Bécsből irányít. Honunk középső vidékét egy hódító keleti hatalom tartja birtokában immár száz esztendeje. Örök reményünk, az Erdélyi Fejedelemség csak látszatszabadsá-

got élvez. A katolikus, a protestáns és az unitárius vallások mellett felütötte a fejét benne egy negyedik hit, a szombatosok szektája. Az Úrnak 1638-ik esztendejében járunk.

A háttérből egyre erősödő zszibongás, emberi hangok, kiáltások. Egy külön öltözött figura lép be a hangszerével. Ő a Zenész. Megpróbál hangot kicsalni a hangszeréből, de hiába próbálkozik, csak torz, hamis hangok hagyják el a fura zeneszerszámot. Néhány sikertelen próbálkozás után feladja, kimegy.

2.

ELSŐ POLGÁR: *(szinte beszalad, mintha menekülne, kopott öltözékét igazgatja)* Atyaisten! *(Keresztet vet. Körülnéz.)* Majdnem eltapostak. Ki a csoda látott együtt ekkora tömeget? Amikor Bethlen Gábor fejedelmünket koronázták, akkor igen, de az a seregnyi ember békés gyülekezet volt ezekhez képest.

Közben egyre világosabb lesz. Kintről dübörgő léptek hallatszanak.

MÁSODIK POLGÁR: *(ő is sietősen jön be, ránéz az Első polgárra)* Nocsak, édes úr! Maga is?

ELSŐ POLGÁR: *(gyanakodva)* Hát én is, persze hogy én is. Úgy értem, hogy itt vagyok. Nem lehetett azt a tömeget elviselni, ami ott összejött.

MÁSODIK POLGÁR: Inkább itt várom meg, merre billen a mérleg nyelve. Béke vagy háború? Háború vagy béke? Mi lesz? Maga mit gondol?

ELSŐ POLGÁR: Nos, én... *(Belekezd, de aztán hirtelen meggondolja magát.)* ...Édes Istenem, hát honnét is tudhatnám én azt? Ki vagyok én, hogy megmondjam? Majd a nagyjaink eldöntik.

MÁSODIK POLGÁR: Ők el, ők egész biztosan eldöntik. De itt vagyunk mi, példának okáért, itt van maga. Biztosan van véleménye, nagy jó uram.

Váratlan hangzavar kintről. Mindketten fülelnek. Kiáltások kintről: Éljen a háború! ...Éljen a béke!

ELSŐ POLGÁR: Hallga csak! Valami történik éppen. Talán eldőlt.

MÁSODIK POLGÁR: Nagy ravasz maga, hallja-e. Mindig másokra vár? Egész életében arra várt, hogy megmondják maga helyett, mi a jó, melyik út a helyes? Saját véleménye soha nincsen, hagyja magát vezetetni? És ha megvezetik odafönről?

ELSŐ POLGÁR: Mind az ő kezében vagyunk...

MÁSODIK POLGÁR: Igen, a fejedelmünk kezében, de mi...

Odakintről harangzúgás veszi kezdetét, tart a jelenet végéig. A Zenész belép, és végigvonul a színen.

MÁSODIK POLGÁR: *(a Zenészhez)* Édes úr, ha kérhetem egy pillanatra.

ZENÉSZ: Szólt itt valaki?

MÁSODIK POLGÁR: Igen, én, ha kérhetném...

ZENÉSZ: Azaz?

MÁSODIK POLGÁR: Megtörtént-e a döntés? Hogyan végződött a vita?

ZENÉSZ: *(megvetően végigméri a két urat)* Ha mindenáron tudni akarják, miért itt időznek? Pórnép. *(kimegy)*

ELSŐ POLGÁR: Mind Urunk, Teremtőnk kezében vagyunk.

MÁSODIK POLGÁR: *(legyint)* Eh, a csudába is. Jobb, ha a dolgaim után nézek. *(kimegy)*

ELSŐ POLGÁR: *(keresztet vet)* Uram, Teremtőm! Adj békességet nekünk, szegény fiaidnak! *(szintén kimegy)*

GYÖRGY: *(be)* Miféle népek! Azt sem tudják magukról, hogy kicsodák. Eh, mit is törődöm velük! Magamban bíztam elejtől fogva... ahogy az Írás mondja. ... *(elgondolkodik)* Vagy nem is ott olvastam?... Ej, csudába a könyvekkel! Csak boldogtalanabbak leszünk tőlük. Cselekedni kell, elvenni, ami az enyém, amit nekem szánt a sors. A többiek? Magukra vessenek.

3.

A színpad egy ideig üres. Aztán belép a Zenész. Most már tud bánni a hangszerével. Bevonulási indulót fúj. Majd jönnek a szereplők, és megállnak egymással szemben. Egyenként bemutatkoznak, nem a nézőkhöz beszélnek, hanem a játszótársaiknak. Amikor egy-egy figura végzett, kimegy a színpadról.

FEJEDELEM: Első Rákóczi György vagyok, ennek a csodálatra méltó tündérekertnek a fejedelme. Tündéerkert? Néhanapján nem vagyok biztos benne.

PÜSPÖK: Dajka János a becsületes nevem. Pásztora és harcosa hűséges nyájamnak. Püspök uramnak szólítanak a híveim.

PÉCSI: Simon úrnak hív az udvarnépem. Béketűrő vagyok, de ha kihoznak a sodromból...

KASSAI: Kassai vagyok, e néven generációk óta Erdélyünk oszlopaiként tartanak számon minket.

ZSÓFIA: A Báthori család virága vagyok, felmenőim közt király is akadt, egy lengyel király.

ELEMÉR: Katonának kell lennem, erre neveltek, szoktattak, de a szívem nem a harctéren jár.

GYÖRGY: Katonának születtem, Erdéllyel a szívemben, kivont karddal a kezemben.

DEBÓRA: Gyűlölöm a fegyvereket, csak a szerelemért érdemes élnem.

CSUKLYÁS: Nekem hallgatást parancsoltak a felsőbb hatalmak.

ANNA: Hölgye vagyok ennek a kedves leánynak, Zsófiának, óvom, félttem, minden lángtól, az egész világtól.

A Zenész, aki nem mutatkozik be, minden megszólaló után fúj a hangszerébe valami jellemzőt. Aztán az üres színpadon sokértelmű gesztust tesz, majd ő is kimegy.

4.

Zsófia hercegisasszony térdepelve, fennhangon imádkozik zsámolyán.

ZSÓFIA: Mennyei Atyám! Bocsásd meg az iszonyú bűnt, melyet el fogok követni. Gyámolíts céloban, vezess, oltalmaz, én Istenem! Add, hogy ne reszkeszen a kezem, add, Boldogságos Szűz, hogy ne piruljon az arcom! Ne vonjátok meg pártfogásotokat porban csúszó szolgálólányotoktól, szegény, bűnös Zsófiától!... Ámen! *(Keresztet vet, meghajtja a fejét, könnyeit törli kendőjébe, aztán a tükörbe néz.)* Nem szabad, hogy meglássák a szenvedésem. *(Egy puha pamacsosál végigsimítja az arcát. Éppen végez, mikor két lassú és finom kopogás hallatszik. Ijedten ledobja a pamacsot.)* Jaj! Máris?

Hang kintről.

ANNA: Én vagyok, hercegnőm. Én vagyok, drága gyöngyöm.

ZSÓFIA: Hűséges udvarhölgyem, gyere hozzám.

ANNA: *(be)* Te sírtál, kisasszonyom? Mily okkal emésztet magad?

ZSÓFIA: Titkolódzik mindenki. Halljam az igazat! Az én kedves leventém, drága Elemérem, merre jár, mit cselekszik? Miért nem láthatom napok óta?

ANNA: Ne gyötörd magad ezzel a kérdéssel.

ZSÓFIA: Ha nem válaszolsz egyenesen, megyek a fejedelmünkhöz, Rákóczi bácsi előtt térdre vetem magam. Csak nem rejti el előlem az igazságot.

ANNA: Rákóczi bácsi? Te nem csak az igazságért keresnéd fel fejedelmünket. Van ott még valaki, aki nagyon szeretne látni téged.

ZSÓFIA: *(kissé szeppenten)* Mit nem mondasz? Elemérem akar engem látni, vagy mégsem?

ANNA: Eleméred otthon van. Száraz, jól fűtött szobában.

ZSÓFIA: Akkor elárult engem.

ANNA: Helytelen a gyanúd. Ő beteg.

ZSÓFIA: De déltájra meggyógyul. Ugye? Vagy jobban lesz délutánig? Vagy tán csak nem tart betegsége harmadnapig is?

ANNA: Két hétig sem kelhet fel ágyából. Mondom néked, valaki bebocsátást szeretne tehozzád.

ZSÓFIA: *(zavartan)* Azt akarom, hogy ő egészséges legyen.

ANNA: Melyikük?

ZSÓFIA: *(nem akarja érteni Anna szavát)* Valami tudatlan orvost hívhattak. Küldd a miénkét hozzá.

ANNA: Hidd meg, most az sem segítene rajta.

ZSÓFIA: Mondd az igazat! Mi baja?

ANNA: A Rákóczi fiúnak? Semmi az égvilágon.

ZSÓFIA: *(már dühösen toppant)* Ejnye hát! Tudod te, kit kérdek.

ANNA: Elemér úrfi? *(nagyot nyel)* Párbajt vívott és megsebesült.

ZSÓFIA: Óh, én istenem! De meggyógyul, ugye?

ANNA: A kirurgus szerint teljes ágynyugalomra van szüksége.

ZSÓFIA: Imádkozom érte.

ANNA: Miért vívott? Nem is kérded?

ZSÓFIA: Az nekem mindegy. Hogy tehette ezt?! Mi lesz így velem? Boldogságos Szűz! *(könnyezve)* Miért űzzem ezt a színlelést? Átkozzon meg inkább atyám, mintsem hitemet levetkezzem. *(lehúzza a mátkagyűrűt az ujjáról)* Nem akarok férjhez menni. Apácává leszek. A legelső kolostor oltárzsámolyára borulva fogom fölvenni a fátyolt. Ott kívánok fejedelemnővé lenni, nem e megromlott nép között ebben az eretnek udvarban. *(sír)*

ANNA: El tudnád örökre hagyni a te lovagjaidat? Örvendeznének a királyleányok, kik nem kapnak méltó jegyest. Az ő hírük messze földre elhatott.

ZSÓFIA: Ha engem elveszít, soha nem fog megházasodni.

ANNA: Biztos vagy ebben? És melyikük az, ki ily hűséges?

ZSÓFIA: Ő rendkívüli módon szeret engemet.

ANNA: Biztos vagy benne?

ZSÓFIA: Elemér a Jóisten követe.

ANNA: Nem vonom kétségbe, de a szívek fölött gyakran határoznak magas politikai érdekek.

ZSÓFIA: Rémisztő dolgok a politikai érdekek. Rémítő vadállat az ember. Valahol a Felvidéken nem engedik az evangélikusokat eleget imádkozni. Ezért kell vért ontani?

ANNA: Hallgass erről, kedvesem. Ne tudja senki, miket gondolsz magadban. Mindjárt jönnek a palotahölgyek, hogy méltóképpen felöltöztessenek.

ZSÓFIA: Hagyj magamra, Anna kedves.

Zsófia imazsámolyára térdel, keresztet vet. Anna szánakozva nézi, majd magára hagyja.

5.

Egy kereveten Elemér fekszik. Bal karja felkötve. Szabad kezével egy kis tárgyat babrál. Léptek zaja hallatszik, mire eldugja. Debóra suhan be a betegszobába.

ELEMÉR: Zsófia?!

DEBÓRA: Őt várod?

ELEMÉR: *(zavartan)* Senkit nem várok. Főképpen nem magát, Debóra kisaszszony.

DEBÓRA: Higgym is el, amit mondasz?

ELEMÉR: A hite a papjára tartozik.

DEBÓRA: Melyikükre? Nemrégén még tegezett engem. *(egy kis tégelyt nyújt Elemér felé)* Csodabalzsam. Gyorsítja a gyógyulásod. Neked szereztem.

ELEMÉR: Igazán? Nekem? S miért, ha szabadna tudnom, miért viseled ennyire szíveden a sorsomat?

DEBÓRA: Te vagy a fejedelmi udvar fényessége. Hiányod már feltűnő.

ELEMÉR: Éppen én hiányoznék? Ott lebzsel a szíved választottja.

DEBÓRA: Kicsoda?

ELEMÉR: Tudod te azt jól.

DEBÓRA: Kit a párbajban majdnem megöltél? *(Táncos léptekkel forgolódik Elemér körül.)*

ELEMÉR: Megsértett.

DEBÓRA: Téged vagy valaki mást? *(Folytatja a tánclépéseket, kacéran forgolódik.)*

ELEMÉR: Legyen az a mi kettőnk dolga.

DEBÓRA: A mi kettőnké? *(Megáll a mozgásban, jelentősegteljesen Elemérre néz.)*

ELEMÉR: Félreértesz. Mindig mindent félreértesz. Szépséged elengedte okosságod kezét.

DEBÓRA: Mégis szépek tartasz? *(Végigsimít az alakján.)*

ELEMÉR: Tudod te jól, mennyit érsz. Minden ujjadra juthat kérő.

DEBÓRA: Ám engem csak egyvalaki érdekel.

ELEMÉR: Akkor szépséged karon fogva jár hűségeddel.

DEBÓRA: Mit érek vele?

ELEMÉR: Azt már neked kell tudnod. Kérlek, Debóra, köszönöm, hogy meglátogattál, hogy enyhítetted a magányomat. Pihennem kellene.

DEBÓRA: Értem, hagyjalak magadra. Ez az utolsó szavad.

ELEMÉR: Az, remélem, még messze van.

DEBÓRA: Jó, itt hagylak. Talán más látogatót vársz. *(Lassan kihátrál.)*

6.

Sötét tér. Két alak settenkedik be. Egyikük egy pergament húz elő ruhája ujjából.

SZOMBATOS 1: Lásd, elkészült. Tudásunk megírta nekünk.

SZOMBATOS 2: Hadd látom! Húzódjunk arrébb e koromsötétből. Vagy olvasd fel nekem.

SZOMBATOS 1: Felolvasni? Még csak az kéne! Hogy kihallgassák titkainkat? A fejünkkel játszunk.

SZOMBATOS 2: Akkor gyere a mellvédre. Itt csak a szél hallhatja a szavunkat.

SZOMBATOS 1: *(leül a színpad szélére)* Jobb, ha megtanulod.

SZOMBATOS 2: *(olvas)* Igen... Ez az... Így képzeltem magam is... Lemásolom.

SZOMBATOS 1: Add vissza, jóember!

SZOMBATOS 2: Hogyan képzeled hitünk terjesztését, ha nem adunk jelet magunkról? Ki kell tűznünk a kiáltványunkat a várkapolnára.

SZOMBATOS 1: Utánoznád Luther Mártont?!

SZOMBATOS 2: Nézd csak meg! Ami százvalahány éve eretnecség volt, mára dogmává süllyedt. Meg kell mutatnunk, hogy mi mit akarunk.

SZOMBATOS 1: Tudod-é, hogy az életünk a tét?!

SZOMBATOS 2: Mit akarsz tehát? Kamrádban elmélkedni? Vagy eljutni a tévelygő emberekhez? Igaz útra téríteni őket. Terjeszteni az új hitet.

SZOMBATOS 1: Talán igazad van... Gyere, menjünk, mielőtt az éjjeli őrzőnk belénk ütközne. Lépéseket hallok.

A Zenész közeledik a hangszerével.

SZOMBATOS 2: Na, látod! Tőle féltél. *(a Zenészhez)* Ugyan, játssz már valamit! Hadd viduljon a lelkünk e kései órán.

ZENÉSZ: Ha valami pénzecskét is nyújtánátok nekem, jobban megjönne a muzsikuskedvem.

A két Szombatos mutatja, hogy üres a zsebük.

ZENÉSZ: Valami boldogítót, csak a magam örömére.

SZOMBATOS 1: A mi örömünk Istenünkénél van.

ZENÉSZ: Annál a kegyetlen, büntető Istennél, akiről Dajka püspök a gyulafehérvári templomban szónokol?

SZOMBATOS 2: Nem mindenben kell követnünk azt a szónokot...

SZOMBATOS 1: *(húzgálja Szombatos 2. köntösének ujját)* Hallgass, te! Fogd be a szád! *(a Zenészhez)* Játsszál csak! Kíváncsian várjuk, milyen hangokat csalsz ki ördögös szerszámodból.

A Zenész játszani kezd.

SZOMBATOS 2: Ezt valahonnét ismerem. Ezt nyikorogják istentisztelet után a harmóniumon. Mást nem tudsz?

A Zenész dallamot vált.

SZOMBATOS 1: Ejha, ez... ez valami egészen más.

SZOMBATOS 2: Sosem hallottam.

SZOMBATOS 1: Én sem.

Váratlanul, mintha csak a zene csalta volna ide, Debóra jelenik meg. Nem szól semmit, tánclépésekkel kerüli meg a két szombatos, rámosolyog a Zenészre.

A szombatosok csodálkozva nézik, szedik a sátorfájukat.

SZOMBATOS 1: Jobb, ha mi most eltűnünk innét.

SZOMBATOS 2: Jobb. Isten áldja, szép kisasszony!

SZOMBATOS 1: A mi Istenünk.

DEBÓRA: *(mosolyogva)* A ti Istenetek? Nektek más Istenetek van?

A szombatosok menekülve távoznak. Debóra kettesben marad a Zenésszel. Most kezd igazán vad tánca. A Zenész meg egyre gyorsabb tempóban muzsikál.

DEBÓRA: *(egy vadabb perdülés után megáll, pihegve szólal meg)* Édes, jó Istenem, hozz nyugodt álmodt reám a kamrácskában. Olyan szűk az a hely, olyan alacsony a mennyezet... Szeretném, ha... Mit is szeretnék, nem is tudom. *(Merden nézi a Zenészt, aztán a nézőtér felé fordul, mintha a közönségnek súgná)*

meg a titkát.) Őt!... Igen, igen. Őt szeretném... Csakis őt. Add meg, Uram, ezt a kegyelmet.

Baljós zene, nem a Zenész hangszeréből.

ZENÉSZ: Ez tényleg az őrjárat. Gyerünk innét. Nem akarok a fogdában éjszázni. *(el)*

DEBÓRA: Azt szeretném én látni! *(Dúdolja a dallamot, amire táncolt.)* Azt szeretném... Nagyon szeretném. *(Kitáncol.)* Nagyon.

7.

Idősebb férfiú magyaráz az ágyban fekvő, sebesült, de nyugtalan Elemérnek.

PÉCSI: Fiam, érzem, hogy nagyon türelmetlen vagy. Nem jól mondom, nemcsak érzem, tudom is, hogy a pokolba kívánod, amit mondani akarok. Sietnél, rohannál a menyasszonyodhoz. De tudnod kell, mi történik körülötted a világban, szeretett Erdélyünkben, mi zajlik a Fejedelmünk körül, mi ez a hatalmas zűrzavar, amiben néha én sem ismerem ki magamat.

ELEMÉR: Drága bácsikám, ha lehetne, kevésbé körülményesen okítson engemet. Tudom, hogy keveset tudok, de amíg a kardom az oldalamon lóg, nem félek senki emberfiától.

PÉCSI: Juventus – ventus. Nem kell rögvést a falnak rohanni. Aki többet tud, többet ér el.

ELEMÉR: Látom, nem megy másként. Hallgatni fogok.

PÉCSI: A világ kifordult a sarkaiból. A békeremények elszivárogtak. Eltűrhettük-e hidegvérrel, hogy míg idegen földön küzdünk hitünk és lelkiismeretünk szabadságáért, addig itthon a mi szent vallásunkból szekták szakadjanak ki, s titkos helyeken saját prédikátoraik által hirdessenek tévtanokat?

ELEMÉR: Ijesztő, ha ez való.

PÉCSI: Külhomban már húsz esztendeje zajlik a harc, vér folyik a hit védelmében...

ELEMÉR: Mióta élek, csak a háború, a háború szava ér el hozzám, már a gyerekszobámat ez töltötte be...

PÉCSI: Te pedig leányszobák körül legyeskednél.

ELEMÉR: Olyan nagy baj ez?

PÉCSI: Nem kárhoztatlak érte... Valamikor magam is... Eh, mit beszélek!... Nem, nem baj. Ez az élet rendje. Haladj utadon, de vigyázz, kihez kötözöd szíved vágyát. *Elemér végigdől a kereveten.*

PÉCSI: *(magának mondja)* A móríng lehet nagy, lehet kevés vagy egyenesen semmi. A szerelem meg vak, én ne tudnám? *(elmereng)* Nocsak, a végén még elérzékenyülök. *(kifelé megy)* Elemér unokaöcsémet hálóba fonják, Kassai uram meg örökbe fogadná, hogy a hozomány, ami az arájára vár, az ő kezébe kerüljön.

8.

A Fejedelem lassú, öreges léptekkel besétál, és elfoglalja a trónszékét. Közben magában morog.

FEJEDELEM: Már megint Kassai... Nem hagyja békén azt a szerencsétlen Simont, Pécsi Simont... Én legyek a döntőbíró?... Nincsen békesség... legalább itt,

a fejedelemségben lenne, ha már odakinn háborúznak, meg mi is. A szombatosok. Meg Kassai. Jobban szeretnék... *(Kívülről zaj hallatszik.)* Ki törődik avval, én mit szeretnék? Kassai meg Pécsi. Én tegyek igazságot. Legyen hát, teremő Urunk... Jöjj, tehát!

KASSAI: *(fürge léptekkel érkezik, hódol a Fejedelem előtt, aztán gyorsan belekezd)* Szólanék ügyemben, Nagyúr! A kezembe letett hatalom azt kívánja...

FEJEDELEM: *(főlemeli, megnézi a kezeit)* Imádkoznom kellene ez időben, s te rámtörsz az elmélkedés órájában.

KASSAI: Ez az, éppen a hitünkről ejtenék szót. Nem tűrhetjük el, hogy gyalázzák...

FEJEDELEM: Várjál, fiam! Tudom jól, vitéz katona vagy. Előbb vonod ki a kardodat, mint az imádságra hallgatnál. Meg kell fontoljuk minden lépésünket. A háború legyőz minket, még akkor is, ha egyetlen fiunk sem vérzik a csatatéren. A mai politikában, ha Aachenben vagy Rómában füttyentenek egyet, idehaza szélvihar támad.

KASSAI: Éppen ezért kell azonnal cselekednünk. Katonáink jól szervezettek, harcra készek, bárhol és bármikor bevethetők. *(hatásszünetet tart)* Úgy is mondhatnám, a katonáim, az én katonáim. Képesek, hogy védjék a hitünket, hogy ellene menjenek minden eretnekségnek...

FEJEDELEM: Akik száz esztendeje még mi voltunk, Luther Márton és Kálvin János idejében.

KASSAI: Cuius regio, eius religio.

FEJEDELEM: Tudom, fiam, tudom. Azé a vallás, akié a hatalom.

KASSAI: Éppen úgy. Az ő hitét kell védeni, a mi hitünket.

FEJEDELEM: Az életünket. Mit tudod te, mit jelent a határaink védelme?! A Felvidéken nincsen, aki megmondhatja, hol vagyunk mi, és hol vannak a Habsburgok. Ferdinánd katonái ott vannak mindenütt, beszivárognak... Délen meg ott a szultán serege.

KASSAI: Megvédenek a Kárpátok bércei, Murád szultán nem kezd háborút a hegyekkel. Különben is betegeskedik, amint hallom.

FEJEDELEM: De jók az értesüléseid, fiam. Az ő engedélyük nélkül akkor sem vonulhatunk hadba.

KASSAI: Nem fognak tiltakozni. Felőlük nyugodt lehetsz, nagyuram.

FEJEDELEM: Honnét vagy ebben olyan biztos? *(gyanakodva néz Kassaira)* Csak nem?...

KASSAI: De igen.

FEJEDELEM: Tárgyaltál velük a felhatalmazásom nélkül?

KASSAI: Magad uram, ha a szolgád..

FEJEDELEM: Miket beszélsz? *(dühösen)* Ki a szolgád? És ki a te urad és parancsolód?

KASSAI: Te vagy, Nagyuram.

FEJEDELEM: Akkor viseld magad úgy, ahogy szolgához illő.

KASSAI: Igenis, nagyuram. Nem is erről akartam veled szólni. Csak elragadott a hev, hitünk és testvéreink védelme.

FEJEDELEM: Akkor hát, miért jöttél? Miért nem hagytad, hogy vecsernyéig szenderegjek kicsit?

KASSAI: Óh, Nagyuram! E dolognak hamar végére járhatasz.

FEJEDELEM: Úgy tehát? Ha jól sejdítem, Simon urunkkal kapcsolatban van mondanivalód.

KASSAI: *(meglepetést színlel)* Nem éppen. Mi dolgom lenne öreg és örök barátoddal, Pécsi Simonnal?

FEJEDELEM: Bökd ki hát! Ne csigázz, ebben is légy olyan katonás, mint másban az imént.

KASSAI: *(elővesz egy pergament)* Itt ez a pátens. Csak alá kellene írnod. Püspök urunk már ellenjegyezte.

FEJEDELEM: *(nem néz az átvett papiruszra)* Már megint előre cselekedtél. Hát ki gyakorolja itt a hatalmat? Te vagy én?

KASSAI: *(fejet hajt, hódol)* Te, Nagyuram.

FEJEDELEM: Akkor térjünk rá erre később. Ígérem, meggondolom kérésedet.

KASSAI: Meg sem nézed, mit kérek a kezeidbe letett hatalomtól?

FEJEDELEM: Álmos valék. Ne sürgess. Alvás után mindig bölcsebb a döntés. *(Trónszékére ejti a papírt, majd lassan, inkább álmosan, semmint fejedelemhez méltóan kivonul.)*

KASSAI: *(egyedül, dühösen)* Ezt elrontottam. Ha ezzel kezdem, már aláírta volna. *(megfogja a pergament)* Elteszem. Senkinek nem kell tudnia róla, míg nyélbe nem ütjük ezt. Zsófiának hatalmas hozománya van. Nem engedhetem el ezt a tervet. Nem ám! *(elsiet)*

9.

Nyílt tér. Két figura, játszhatják azok, akik az Első és Második Polgárt jelenítették meg. Egy letakart táblát és egy állványt hoznak. Leteszik a színpad közepére, majd gondosan körülnézve, leveszik a tábláról a leplet.

SZOMBATOS 1: Gyerünk, csak bátran!

SZOMBATOS 2: Nem kellene ilyen nyíltan felhívni magunkra a figyelmet. A darabontok mindenütt leselkednek ránk.

SZOMBATOS 1: A föld alatt akarsz bujkálni egész életedben?

SZOMBATOS 2: Nemcsak a katonák, az emberek sem kedvelnek minket.

SZOMBATOS 1: Meg kell győzni őket az igazunkról.

SZOMBATOS 2: A legtöbben azt hiszik, hogy zsidók vagyunk. Úgy is bánnak velünk, ha megtudják...

SZOMBATOS 1: Aztán honnan a csudából győződnének meg róla, hogy nem Mózes népébe tartozunk, ha nem teszünk semmit.

SZOMBATOS 2: Én akkor is azt mondom...

Kintről zaj.

SZOMBATOS 2: A darabontok.

SZOMBATOS 1: *(kitekint)* Ugyan, semmi.

SZOMBATOS 2: Gyerünk innen.

SZOMBATOS 1: Gyáva népnek nincs hazája.

SZOMBATOS 2: Miért? A bátor népnek van? Mit ért el Bocskai fejedelmünk? Semmit. Mi haszna maradt Bethlen Gábor urunk háborúinak?

SZOMBATOS 1: *(gúnyosan)* Pacifista.

SZOMBATOS 2: Nekimentünk a Habsburgoknak. Na és? Trónfosztást akartak.

SZOMBATOS 1: Akartunk.

SZOMBATOS 2: Na és? Baj lesz még ebből. Nagyon nagy baj.

SZOMBATOS 1: Miből? Hogy küzdünk a hitünkért? Hogy nem hiszünk a szent-háromságban?

SZOMBATOS 2: Hallgass el! A királyság védi a hitünket és a határainkat.

SZOMBATOS 1: De nem a mienkét. Az a sok Ferdinánd? Jönnek egymás után. Első, második, harmadik. Ki tudja, mennyi lesz még?! Nem nézik azok a ma-

gyarok érdekeit, a spanyol trón felé kacsingatnak, merthogy azok a rokonaik. Az egész világuk egy nagy rokonság, ahogy lefittyedő ajkukkal bámulnak Szent István koronájával a fejükön.

SZOMBATOS 2: Ha hall valaki minket, végünk van.

SZOMBATOS 1: Neked igen, neked vége lesz a köreinkben is, ha így gondolkodsz és beszélsz. Egyáltalán, mit keresel köztünk? Nem vagy te kémje valakinek? Esetleg a bécsi udvarnak? *(Megragadja Szombatos 2 grabancát, dulakodnak, a tábla nagy zajjal feldől.)*

SZOMBATOS 2: Hagyj békén!

SZOMBATOS 1: Gyerünk innen, még a végén tényleg idecsalod az őrjáratot. *(Felkapja a táblát, kimennek.)*

A színpad rövid ideig üres. Majd sietve György érkezik.

GYÖRGY: *(harciasan)* Hova a csudába lettek? A titkos nyomdájuk óta követem őket. Nem változhattak kámforrá. Bizonyíték kell, hogy még az írmagjukat is kiirtsuk innét. Tűnjenek el, a semmibe vagy akárhová. *(a fegyverét igazgatja)* Gyerünk, utánuk! Akár a pokolba is. *(kisiet)*

10.

Zsófia hercegnő szobája. Zsófia a tükre előtt ül, Anna, a leány haját fésüli. Zsófia énekel valami korabeli dalt, amely lehet akár istenes ének, akár szerelmes dal, avagy a kettő keveréke.

ANNA: Kisasszonyomnak mindig ez jár a fejében.

ZSÓFIA: Talán nem tetszik neked?

ANNA: Eszemben sincsen ilyet mondani.

ZSÓFIA: De gondoltad.

ANNA: Hogyan is merészkednék ilyesmire.

ZSÓFIA: *(sóhajt)* Anna, Anna, Anyica... Ha te tudnád, mi jár a fejemben... *(elhallgat)*

ANNA: Ha akarja, elmondhatja. Apró csöppségként szaladgált a gyalui vár udvarán, a tejemmel tápláltam, amikor az édesanyja...

ZSÓFIA: *(megfordul, Anna arcába néz)* Tenéked hiába magyaráznám. *(sóhajt)*

ANNA: *(kissé félve)* Szerelmes az én kisasszonykám, ugye?

Zsófia kétértelmű gesztust tesz.

ANNA: Elemér úrfi nagyon deli legény.

ZSÓFIA: Hallgass, Anna!

ANNA: Nyelvemre ütök, nem szóltam semmit.

ZSÓFIA: Azért csak mondd, mi hír járja felőle, miket beszélnek róla? Meggyógyul végre? Láthatom is?

ANNA: Most mondjam, vagy ne mondjam.

ZSÓFIA: *(elfordul a tükörtől)* Meghallgatom, amit mondani fogsz. Ígérem, nem szólok közbe.

Kintről zajok.

ZSÓFIA: Mi történik odakinn?

ANNA: Jaj, püspök urunk érkezik, mondanom kellett volna jövetelét.

Dajka püspök lép be, inkább látszik energikus katonának, mint egyházi személynek.

PÜSPÖK: Üdvözet a hölgyeknek. *(Int Annának, hogy távozzon.)*

ANNA: A vacsora után kell nézennem. Frissen lőtt szarvas húsát hozták a konyhára. *(Zsófia felé néz, mint aki sajnálja. Kimegy.)*

PÜSPÖK: Gyermekem, fontos dologban járok.

ZSÓFIA: *(a rózsafüzérét rejtí ruhája zsebébe)* Még nem végeztem az imádsággal. A szolgálóm éppen ebben zavart meg.

PÜSPÖK: Hagyd csak, Istenünk megbocsát ily kicsiny vétket, ha különben híven szolgálod őt.

ZSÓFIA: Igyekszem őt tisztelni, szeretni.

PÜSPÖK: Szeretni, igen. Az fontos. A szeretet parancsa mindenekelőtt és fölött, gyermekem. *(szünetet tart, mielőtt belevágna)* Az a hír járja...

ZSÓFIA: *(kissé ijedten)* Bármit hallott, atyám... Ne higgyen el semmit első szóra. Én... *(elhallgat, pityereg)*

PÜSPÖK: Te sírsz? Eltörött a mécses? Hát olyan ijesztő vagyok számodra? Talán csak nem követtél el valamit, amit meg kellene bánnod?

Zsófia él a felkínált lehetőséggel, hogy ne kelljen beszélgetnie, a sírásba menekül. Dajka püspök vigasztalni kezdi a leányt.

PÜSPÖK: Ej, kisasszonyom! Édes kisasszonykám! Ne vegye komolyan ennek a vén katonának, aki vagyok, mennydörgő szavait. Megértem én, megértem, hogy a szíve mást súg, de a fejedelemség érdeke azt kívánja, hogy ennen magát háttérbe szorítsa. Most, ebben a zord időben, ez lenne a legfontosabb.

ZSÓFIA: *(könnyeit törölgetve)* Atyám, én a szívem szavát követem, ha ez bűn, akkor...

PÜSPÖK: *(igazából nem figyel a lányra, saját tervét követi)* Gyermekeim, az isteni parancs most arra szólít téged, hogy tedd félre az érzelmeidet. Hitünk védelmében minden katonára szükségünk van, különösen az olyan nemes, tiszta lélekre és főként erős karjára, akarom mondani kardjára, mint a te Elemér grófod...

ZSÓFIA: *(megérti, hogy Dajka püspök mit óhajt valójában, s most ezért fakad sírva)* Uram, Teremtőm!

PÜSPÖK: Igen, jól mondod leányom, most a Teremtődre gondolva el kell engedned őt. Nem a lelkét, az a tiéd marad, ha igazán szereted, mindörökre. Tesztí valójában kell őt útjára engedned, hogy a hadunk és hitünk harcosaként dicsőségesen térjen vissza hozzánk, hozzád, a fejedelemségünkbe.

ZSÓFIA: *(könnyeit törölve)* Hát mégis háború.

PÜSPÖK: *(harciasan)* Az, gyermekeim, ha ezt kívánja tőlünk a Teremtőnk. Nem engedhetjük, hogy vallásunk hú követőit hátrány, sőt bántalmazás érje, hogy ne imádhassák akként Urunkat, ahogy szívük és hitük parancsolja. A szombatosok...

ZSÓFIA: *(felbátorodva)* Ez az, atyám. Magyarázza meg nekem, hogy kik is azok a szombatosok, és miket vétettek, hogy véget ér a békénk miattuk.

PÜSPÖK: Zsófia! Ha többet jártál volna imaóráinkra, és nem a táncokon meg az udvarlások fogadásán járt volna az eszed, többet tudnál erről a szkízisről.

ZSÓFIA: Szkízis? Az micsoda, atyám?

PÜSPÖK: Az a legszörnyűbb. Az egy hasadás az égi törvény fölénk boruló isteni tervén. Szakadás a hit egységén. Nem tűrhetjük el...

ZSÓFIA: S ezért kell ifjak vérét ontani?

PÜSPÖK: Ej, micsoda kérdés ez! A hit védelménél nincsen fontosabb feladat.

ZSÓFIA: *(beletörődéssel)* Értem, atyám. Megértem.

PÜSPÖK: Helyes, gyermekeim. Engedd el a hősödöt, s akkor más vétkeid is megbocsáttatnak.

ZSÓFIA: *(bólint és térdet hajt)* Igenis, atyám!

PÜSPÖK: *(megfogja Zsófia karját, és magához emeli)* Ne térdelj! Hitünk nem követeli tőled, hogy csúszva-mászva keresd a bűnbocsánatot. *(fogva tartja a leányt, mélyen a szemébe néz)* Mert, ugye, te megtartod a hitet, amit vallunk?

ZSÓFIA: *(őszintétlenül)* Meg, atyám. Megtartom.

Dajka püspök keresztet vet, felemelt kezével mintha megáldaná a lányt, és ki-megy. Zsófia letérdel, keresztet vet, tenyerébe temeti arcát.

11.

Kintről harcias hangok, férfiak kiáltozása

Elemér! Itthagyd a kardod? *(másik hang)* Elemér megint szoknyák után szalad. *(harmadik hang)* Az a baj, hogy csak egy után. *(nevetés)*

Elemér belép, Zsófiához siet, felemeli a térdeplő lányt, és magához szorítja. Zsófia szinte beburkolózik a férfi ölelésébe.

ELEMÉR: Gyöngyöm, hiányoztál.

ZSÓFIA: *(halkan)* Te is nekem.

ELEMÉR: Látom, itt járt.

ZSÓFIA: Kicsoda?

ELEMÉR: Főpapunk, Dajka püspök úr.

ZSÓFIA: Igen.

ELEMÉR: Sírtál, gyöngyöm?

ZSÓFIA: *(szégyenlősen)* Egy kicsikét.

ELEMÉR: Megríkatott ez a vén medve?

ZSÓFIA: Csak egy kicsit. Ilyen picit. *(Mutatja vékony ujjával, hogy mennyire.)*

ELEMÉR: Megvigasztallak.

ZSÓFIA: És aztán hadba mész.

ELEMÉR: Erről is tudsz tehát?

ZSÓFIA: *(kissé kacéran)* Tudom, amit tudok.

ELEMÉR: Mit tudsz, te kis angyal?

ZSÓFIA: Hogy ki volt a táncosod, mikor én lázasan feküdtem, és Anna ápolt.

ELEMÉR: Mikor volt az, lelkem? Farsang ideje régen elmúlt. Pünkösöd havában járunk.

ZSÓFIA: Igen, május van, és te el fogsz menni, magunkra hagysz.

ELEMÉR: Ezt is tudod?

ZSÓFIA: Kik azok a szombatosok? Püspök urunk sem tudja igazán. Elárulod nekem?

ELEMÉR: Nem asszonydolog az.

ZSÓFIA: *(megfordul Elemér körül)* Hol van itt az asszony, hékás!

ELEMÉR: *(kicsit zavarba jön)* Ha a Teremtőnk is úgy akarja, Ádventre az leszel.

ZSÓFIA: *(provokálja a férfit)* Olyan sokára? S ki lesz az, aki az Urunk színe elé visz engem?

ELEMÉR: Hogyhogy ki? Csak nem képzeled, hogy átengedlek másnak?!

ZSÓFIA: Nem képzelek én semmit, csak azt tudom, hogy most elhagysz, holmi szombatosok miatt.

ELEMÉR: Ne beszélj így szent háborúnkról!

ZSÓFIA: Az élet a fontos, vagy a harc?

ELEMÉR: Keveset tudsz te, Zsófia. Az élet maga egy harc, kemény és hosszú harc.

ZSÓFIA: Nem szeretem, ha így beszélsz. A harcban mindig vannak áldozatok. Te is tudod jól. Ártatlanok...

ELEMÉR: Azt akarnád, hogy férfiatlanul viselkedjek? Hogy a szoknyád mögé bújjak?

ZSÓFIA: Azt akarnám... nem, bocsáss meg... csak szeretném, de most nagyon, hogy ölelj meg engem.

Elemér átöleli Zsófiát.

ZSÓFIA: *(kibontakozik az ölelésből)* Hallga csak!

ELEMÉR: Mi a baj, kincsem?

ZSÓFIA: Valaki a kárpit mögött. Nem hallod?

ELEMÉR: A szíved dobogását, azt hallom.

Elemér a karjaiban tartja a lányt, Zsófia szeretne szabadulni.

ZSÓFIA: Valaki kémkedik utánunk.

ELEMÉR: *(harciasan)* Az velem találja szemben magát. *(Az övében rejtőző tőr után nyúl, és kifelé indul.)*

ZSÓFIA: Vigyázz, szerelmem!

ELEMÉR: *(visszalép)* Kimondtad végre.

ZSÓFIA: Nem titkolom. Nincs miért.

ELEMÉR: *(kinéz)* Valaki tényleg járt erre. Érzem az illatát.

ZSÓFIA: Tán udvarhölgyem az?

ELEMÉR: Nem, ez nem női ódor. Tudom is, hogy kicsoda. Vigyázz magadra, kincsem. Ezt neked hagyom. *(Átnyújtja a kis tőrt, majd sietősen elmegy.)*

Zsófia keresztet vet.

12.

A fejedelem lassú léptekkel közeledik. Időnként hátrafordul, körülnéz.

FEJEDELEM: Mintha valaki követne... Na, nem, senki... Ki is szegődne a nyomomba?... Nem akarnak tőlem semmit... Mintha nem is lennék Erdélyünk fejedelme... *(Megáll. Hallgatózik.)* Vagy mégis?... Á, hallucinálok. *(továbblép)*

Ekkor megjelenik egy csuklyás alak, a Fejedelemhez lopózik.

CSUKLYÁS: Nagyuram!

A Fejedelem elsöre megrémül, aztán ismerősen köszönti a jövevényt.

FEJEDELEM: Óh, hát te vagy?! Mi szél hozott? Vannak-e új híreid?

CSUKLYÁS: Mindenben a parancsaid szerint jártam el, Nagyuram.

FEJEDELEM: Akkor halljam is!

CSUKLYÁS: Simonunk, a Pécsi a köszvényét ápolja, reggel néha alig tud a lábára állani...

FEJEDELEM: Nem újság ez, ettől én is szenvedek. Mondj mást!

CSUKLYÁS: Folyton Bethlen Gábort emlegeti, hogy így megy úgy, bezzeg amikor ő ült a fejedelmi székben.

FEJEDELEM: Ezt is tudom, de mondd tovább!

CSUKLYÁS: Az öreg Kassai kapzsisa mérheterlen.

FEJEDELEM: Öreg? Nálam évekkal ifjabb. Hozzá képest én vén vagyok.

CSUKLYÁS: Fejedelmünk vagy, nagy jó uram.

FEJEDELEM: Ne hízelegj, gyerünk tovább, amiért fizetlek.

CSUKLYÁS: Mondom ám. Örökbe fogadja saját unokaöccsét, Elemért.

FEJEDELEM: Képzeldősz.

CSUKLYÁS: Ne lássam a családomat, ha nem igazat szólok.

FEJEDELEM: Mire jó ez neki?

CSUKLYÁS: Elemér el fogja venni Báthori Zsófiát.

FEJEDELEM: Úgy hírlík.

CSUKLYÁS: Zsófiának hatalmas a hozománya.

FEJEDELEM: Úgy van, de a fiú veszi el, nem az apja.
 CSUKLYÁS: De háború lesz.
 FEJEDELEM: Honnét vagy biztos benne? *(elhallgat, gondolkodik)* És ha lesz?
 CSUKLYÁS: Ha lesz, Elemér hadba vonul.
 FEJEDELEM: Az egészen biztos. Már itthon sem bír a vérével. Párbajokban vi-
 tézkedik.
 CSUKLYÁS: Egy háborúban otthagynak a fogát, s akkor...
 FEJEDELEM: Gonosz feltételezés.
 CSUKLYÁS: Nem én vagyok az, a világ ilyen.
 FEJEDELEM: Mit tartogatsz még számomra?
 CSUKLYÁS: Simon nagyúr...
 FEJEDELEM: Nos, mi van véle?
 CSUKLYÁS: Húzódjunk már arrébb, vékonyak a falak.
 FEJEDELEM: *(megragadja a kémet, szinte vonszolja magával, fülébe sugdos)* Mit
 képzelsz magadról?
 CSUKLYÁS: Pécsi Simon.
 FEJEDELEM: Gyerünk!
 CSUKLYÁS: Pécsi a saját lányát? Debórát varrná Elemér nyakába, hogy meg-
 akadályozza a tervezett frigyet. Még a háborút is támogatná, hogy Elemér úrfi
 hadba vonuljon, s jó időre eltűnjön az udvarból.
 FEJEDELEM: Debóra. Valóban kívánatos nőszemély.
 CSUKLYÁS: *(kiesik a szerepéből)* Vadító dög. *(visszavált)* Zsófia kisasszony vi-
 szont szende ártatlanság.
 FEJEDELEM: Honnét tudod te ezt ilyen pontosan? Utánuk is kémkedsz?
 CSUKLYÁS: Ez a mesterségem, nemcsak azt kell látnom, amivel megbíztak, azt
 is észre kell vennem, ami a hátsó sorokban zajlik.
 FEJEDELEM: Úgy beszélsz, mint egy katona.
 CSUKLYÁS: Végül is az vagyok. Szolgállok, Nagyuram.
 FEJEDELEM: A magad kíváncsiságát.
 CSUKLYÁS: Nem érdelek feddést.
 FEJEDELEM: Jutalmad a kincstárban.
 CSUKLYÁS: Az üres.
 FEJEDELEM: Ördögadta fickó! Ezt is tudod? Fordulj a tárnokmesteremhez.
 Meglesz a jutalmad.
 CSUKLYÁS: *(már menne)* Nagyúr!
 FEJEDELEM: Nem addig van. Valamit elhallgatsz. Bökd ki végre!
 CSUKLYÁS: A vesémben látsz.
 FEJEDELEM: A szívedbe szeretnék.
 CSUKLYÁS: Olyan messzire én sem látok.
 FEJEDELEM: *(nyakon ragadja a kémet)* Maradj a földön!
 CSUKLYÁS: Csoda volt. *(elhallgat)*
 FEJEDELEM: Micsoda? Mit tudsz? Gyerünk, ki vele!
 CSUKLYÁS: Magam sem tudom, hogy mi volt az. A szombatosok...
 FEJEDELEM: Megint ők. Nincsen nyugodalmunk tőlük. Folytasd, mi hír róluk?
 CSUKLYÁS: Azt mondják, de igazán csak híre van, én nem tudtam ellenőrizni.
 FEJEDELEM: Mondd már, mit tudsz?
 CSUKLYÁS: Rebesgetik, hogy csoda történt. Jelenés. Szárdeszi csoda.
 FEJEDELEM: Kézdivásárhelyt akartál mondani.
 CSUKLYÁS: Ők Szárdeszt mondanak, a Jelenések könyvére hivatkoznak.
 FEJEDELEM: Gonosz hóbort ez. Letérnek hitünk szent útjáról.

CSUKLYÁS: Fehérben járnak, talpig hófehérben. A jónép csodájukra jár. Követők támadnak a nyomukban.

FEJEDELEM: Elég baj ez, sőt, nagyon nagy baj. Elég nekünk az, ami a Felvidéken zajlik.

CSUKLYÁS: Lépten-nyomon János jelenéseit idézik. *(deklamálva)* „Aki győz, az fehér ruhába öltözik; és nem törölöm ki annak nevét az élet könyvéből, és vallást teszek annak nevéből az én Atyám és az ő angyalai előtt.”

FEJEDELEM: Kiforgatják az Igét.

CSUKLYÁS: *(kétkezdve)* Ki tudja, mi az egyetlen helyes és igaz út?!

FEJEDELEM: Mit nem mondasz?!

CSUKLYÁS: Csak azt, amit ők... És Pécsi Simon pedig barátkozik ezzel a szekrényével.

A fejedelem megragadja, majd elengedi a Csuklyás grabancát.

FEJEDELEM: Árulás, hazugság mindenhol... Elég, elég ebből.

CSUKLYÁS: Te vagy a fejedelem, nagy Rákóczi. Te tudod, mit kell tenned. *(kimegy, szinte menekül)*

FEJEDELEM: *(tépelődvé)* Tudomisen. *(változik a hangulata)* Tudom is... ha valaki, hát én tudom... *(újabb hangulatváltás)* Tudni fogom. *(méltóságteljesen távozik)*

13.

Harci indulót intonál a kísérőzene. A nézőtéren át zászlókat hoznak be, vonulnak fel velük a színpadra. A színpad mélyéről egy szerzetesnek öltözött színész egy nagy kereszttel érkezik. A körülötte forgolódnak letérdelnek és keresztet vetnek. A színpad egyik szélén megjelenik Pécsi Simon, a másikon Kassai István. Egyelőre hallgatnak, némán méregetik a körülöttük zajló forgatagot. Belép Báthori Zsófia, meglátja a színpad közepén a nagy keresztet, kissé megilletődik, aztán letérdel és keresztet vet. Debóra is megjelenik, nyugtalanul forgolódik. A nyomában rögtön érkezik Elemér. Előbb Zsófiát nézi, majd Pécsit és Kassait. Nem tud választani közülük, inkább Zsófia mellé térdel.

(hang a színpad mögül) Hadba vonulunk, hogy megvédjük a hitünket és testvéreinket az Úrban. Hogy papjaink temethessenek és eskethessenek, keresztelthessenek. Hogy Urunk háza ne maradjon fedél nélkül. Hogy fiaink megvédjék a hitet, amit vallunk. Úgy legyen!

Közben páncélinget adnak Elemérre, és kardot kötnek az oldalára. Elemér felemeli a térdeplő Zsófiát, magához vonja, megöleli. Elrángatják a szerelmese mellől. Pécsi és Kassai a színpad közepén álló kereszt felé közelítenek. Az itt következőket felváltva, egymás szájából kivéve a szavakat, mondják el. Zsófia hallgatja őket, fejét kapkodva figyeli a szavaikat.

KASSAI: Menj, térj vissza győztesen!

PÉCSI: A legnagyobb győzelem, ha magadat győzöd le.

KASSAI: Nem engedhetjük meg, hogy mások irányítsanak minket.

PÉCSI: Isten óvjon, vigyázzon rád az ég.

KASSAI: Aki a hitért küzd, üdvözülni fog.

PÉCSI: Békesség uralkodjon a szívekben.

KASSAI: Aki Istenért áldozza életét, maga is megistenül.

PÉCSI: A hitért élni kell, nem ölni miatta.

KASSAI: Egyházunk nem felejt el a mártírjait.

PÉCSI: A hitet szolgálni kell, nem fegyverrel terjeszteni.

Belép a Zenész, harci indulót fúj, sokáig, egészen a nézők tűrőképességének határáig. Közben Zsófia arcát tenyerébe temetve kirohan. A színen sötét lesz, csak a kereszt kap teljes fényt. Csend.

(Vége az első résznek)

14.

A sötétben a Fejedelem érkezik lassú léptekkel. Megáll középen, keresztet vet. Lassú léptekkel egy kivehetetlen alak közeledik.

FEJEDELEM: Állj, ki vagy?

TÖRÖK KÖVET: Aki hírt hoz, és hírt visz.

FEJEDELEM: *(felkap egy fáklyát a fali tartóból)* A hang ismerős, de az arc kié?

TÖRÖK KÖVET: Magyarisztán fejedelme vagy, nemde?

FEJEDELEM: Volnék, de ki az, aki kérdi ezt?

TÖRÖK KÖVET: Láthattál engem Temes környékén, a határvidéken, a szultán táborában.

FEJEDELEM: Murád követe vagy?

TÖRÖK KÖVET: *(mutatja a gyűrűt az ujján)* Az övé, szolgálatodra, fényességes Fejedelem.

FEJEDELEM: Hagyd ezt a hízelgést! Add elő, mi az üzenet, mit óhajt a te szultánod tőlünk.

TÖRÖK KÖVET: Murád, e néven negyedik fényességes uralkodónk nem kedveli, ha beleegyezése nélkül történnek fontos események.

FEJEDELEM: Mire célszól? Mi nem tetszik a te Murádodnak?

TÖRÖK KÖVET: Nem hiszem, fényességes Uram, hogy tenmagad tudta nélkül keltek hadra a katonáid. A Habsburgokkal kötött béke értelmében nincsen háború, nem kelünk hadra ellenük.

FEJEDELEM: Ellenük? Mármint a Habsburgok ellen? *(elmosolyodik)* Lehetséges, hogy a nagy fényességű szultáni udvarnak rossz a hírszolgálat?

TÖRÖK KÖVET: Hiszen az Erdélyi Fejedelemségből sereg szerveződik. Mi más lehetne céljuk, mint az északi vármegyék.

FEJEDELEM: Csakhogy azok az önkéntesek nem Ferdinánd ellen készülnek.

TÖRÖK KÖVET: Talántán Lengyelhon a céljuk.

FEJEDELEM: A térképet jól ismered, bölcs aga, de a mi hitszakadásunkat nem annyira.

TÖRÖK KÖVET: Valóban csak ennyi volna? Semmi más, semmi több?

FEJEDELEM: Nyugtasd meg Uradat, a fényességes szultánt, Erdély nem kezd háborút az ő beleegyezése nélkül.

TÖRÖK KÖVET: Ha a fejedelem szavát vihetem Sztambulba, az megnyugtatja őfényességét.

FEJEDELEM: Elbocsátalak, intem udvarnépem, hogy méltó pihenésedről gondoskodjanak. Menj békével.

A követ kihátrál.

FEJEDELEM: Menj csak! Ha már nincsen más megoldás, hát jöjjön a háború. Csakhogy én ebben nem vagyok olyan biztos. De hát aláírtam. Nem fenyegetett senki sem. Hogyisne! Szépen volnánk, ha engem holmi zsarolással térdre lehetne kényszeríteni. A háború most a kisebbik rossz. Végiggondoltam, mi len-

ne, ha minden úgy folytatódna, mint eleddig. A békétlenkedők nem hallgatnának, szétfeszítenék a fejedelemség kereteit. Így legalább most távol lesznek egy darab ideig. Aztán? *(elhallgat, a keresztre néz)* Aztán nem tér vissza mindenki. Az égiek eldöntik. Nem a török, nem is a Habsburgok, hanem Urunk, királyunk, az egyetlen bíránk. *(keresztet vet)* Az ő ítéletére bízom magamat, családomat, Erdélyt, a világot.

GYÖRGY: *(belép)* Atyám! Mi zajlik itt?

FEJEDELEM: Fiam?! Kémkedsz utánunk? Amikor hívatlak, kereslek, nem lelünk sehol. É nem várt pillanatban pedig hirtelen előállasz.

GYÖRGY: Sok mindenről kellene tárgyalnunk. De Ön vagy szendereg, vagy idegeneket fogad, ha nyomába érek.

FEJEDELEM: És mi volna olyan sürgős, amit két hadgyakorlat között meg akarnál osztani velem?

GYÖRGY: Kard és gyűrű. Háború és eljegyzés. Vagy-vagy, vagy mind a kettő.

FEJEDELEM: Sokat akarnál hirtelen. Mindent egyszerre. Könnyen két pad között a kövezeten leled tenmagad.

GYÖRGY: Atyám! Ilyen rosszul ismer engem. Miben vallottam én kudarcot eddig? Mondja meg, ha tud ilyet. Merthogy nem tud.

FEJEDELEM: Hátrébb, hátrébb a szándékokkal, fiam. Legyél még türelemmel.

GYÖRGY: Türelemmel? Ezt mondja nékem?! Amikor itt, a fejedelmi udvar küszöbén terjed a mételey? Katona vagyok, de tudom, milyen erő a szellem, az ártó szellem, amely porhanyóssá változtatja a legkeményebb sziklát is.

FEJEDELEM: Hagyd ezt. Tudom én is.

GYÖRGY: Hagyjam-é? Atyám, kapunk előtt terjed a pestis. S akkor maga türelemre int?! Csak erővel lehet a mételeyt kiirtani.

FEJEDELEM: Tudom én, tudom.

GYÖRGY: Akkor tegyen ellene valamit. A másik ügyet majd egyedül intézem.

FEJEDELEM: Másik ügy? A házasságod csak ügy? Egyáltalán, kit vezetnél oltár elé? Melyiket a kettő közül? Zsófia avagy Debóra?

GYÖRGY: Ebben nem kérek és nem fogadok el tanácsot. Még atyámtól sem.

FEJEDELEM: Az egyik hűvös hegyi tó, nyugalmas tengerszem. A másik bánya-tűz, Csetátye Máre mély ürege. Melyik a kettő közül?

GYÖRGY: Bízva csak rám, apám uram. *(Kényszeredetten meghajol, kimegy.)*

FEJEDELEM: Juventus – ventus. *(elgondolkodva)* Ventus.

15.

A jelenet a nézőtérről indul. Kassai egy darócruhás alakot követ.

KASSAI: Állj meg! Ugye, te vagy Szőke Pista?

SZŐKE: S ha az volnék is?

KASSAI: Ne siess annyira! Látom, nem a legjobb pillanatodban találkozunk.

SZŐKE: Hagyjon utamon, édes úr!

KASSAI: Ajánlatom lenne a számodra. A családod megvár, sőt, ha rám hallgatsz most, örülni fognak a jövetelednek.

SZŐKE: Azt is tudja, mi van velük? Hát élnek? Megvannak?

Kassai és Szőke felérnek a színpadra.

KASSAI: Megvannak, persze. Gondoskodtam róluk.

SZŐKE: Kinek köszönhetem ezt a segítséget?

KASSAI: Megismeresz végre?

SZŐKE: *(a fényben jobban megnézi kíséző kísértőjét)* Kassai nagyuram!
 KASSAI: *(ujjával csendre inti, magával vonszolja Szőkét)* István! Tudom, hogy a börtönben is kitartottál a hited mellett.
 SZŐKE: Ezt... honnét?...
 KASSAI: Tudom, amit tudok, megvannak az eszközeim. De ez most nem érdekes... Azért engedtek el, mert én úgy akartam.
 SZŐKE: Nagyúr!
 KASSAI: Hagyd ezt a nagyurazást. Komoly beszédem van veled.
Egy sötét sarokba húzza.
 KASSAI: Elmész a had nyomában. Nem húzol egyenruhát, de követed őket. Aztán szépen mindent megírsz nekem. Gondoskodom róla, hogy az üzeneted biztonságosan a kezeimhez jusson. Meglesz a jutalmad. Főként az érdekel, hogy a szombatosok mit mondanak, mit tesznek. Minden fontos, érted? Az is, amiről azt hiszed, senkit nem érdekel. Értve vagyok?
 SZŐKE: De nagyúr! A sorstársaimra kémkedjek, róluk jelentsek?...
 KASSAI: Mit akarsz inkább? Hogy itthon figyeljenek téged? Esetleg egy sötét cellába dugva. Vagy te figyelj másokat? Melyik a jobb? Nem beszélve a családod sorsáról, ugye?
 SZŐKE: Nagyúr!
 KASSAI: Fogd ezt! *(egy kis erszényt ad neki)* Lehetnek költségeid.

16.

Osztott színpadi tér. Az egyik oldalon Kassai levelet fogalmaz, maga ír. A másikon Pécsi egy kalitkában ülő madarat etet. A madár néha alig hallható hangot ad. Közben Kassai ír, Pécsihez Zsófia szalad be, letérdel elé, kezét csókol. Kassai befejezi a levelet; a fény csak Pécsire és Zsófiára irányul.
 ZSÓFIA: *(zaklatottan)* Atyám! Kérlek, bocsáss meg leányodnak!
 PÉCSI: *(kissé zavartan)* Mit kívánsz, gyermekem? Mi ez a rajongás, mi ez a zaklatottság rajtad? Valamilyen súlyos csapás ért téged?
 ZSÓFIA: Atyám! Gyónni szeretnék.
 PÉCSI: *(őszinte döbbenettel)* Gyónni, Zsófia? Hiszen nem vagyok egyházi személy. Különben is, a gyónás... hiszen tudod...
 ZSÓFIA: Neked könnyebben mondom. Jobb is, ha nem papnak gyónok.
 PÉCSI: Hiszen fel sem oldozhatlak, bármilyen vétked van... Nem, erről szó sem lehet. Nem vállalhatok ilyen lelki terhet magamra, hiszen nekem is van elég.
 ZSÓFIA: Kérlek, atyám! Csak beszéljünk...
 PÉCSI: Beszélgetni? Azt lehet, azt nem tilalmazza semmilyen egyházi vagy világi törvény. Jöjj távolabb, hol nem rejtőznek kíváncsi fülek.
Mindketten arrébb mennek. A levélíró Kassai összehajtja és lepecsételi az irományát.
 ZSÓFIA: Követlek, hogy meghallgass.
 PÉCSI: Gyere, gyere!
 ZSÓFIA: Nagy az én vétkem.
 PÉCSI: Hallgatlak.
 ZSÓFIA: Arra kényszerít a sors, hogy áttérjek.
 PÉCSI: Ne mondj nekem ilyet.
 ZSÓFIA: Azt kell cselekednem, azaz... *(elhallgat)*
 PÉCSI: Folytasd hát.

ZSÓFIA: Azaz, lenne más megoldás.

PÉCSI: Mi is lenne az?

ZSÓFIA: A szombatosok.

PÉCSI: *(körülnéz)* Ezt hogy érted, Zsófia?

ZSÓFIA: Ők nem követelődznek, ők nem akarnak rám telepedni, meghallgatnak...

PÉCSI: Tudod te, hogy mit beszélsz?! Átok sújtja őket. Velük akarsz osztozni? Az ő hitüket vallani? A tied után? A mienk után?

ZSÓFIA: Erdély földje a vallások szabadságáról híresült el. Ezt tanították nekem az imádságok mellett.

PÉCSI: De nem ezt, de nem ők. *(fojtott dühében keresi a szavakat)* Zsófia! Legjobban tennéd, ha hálókamrácskádba mennél, magadra zárnád az ajtót, elmélkednél, s ezt, amit nekem mondtál, azonnal elfelejtenéd. Azonnal, érted? Meg sem hallottam a szavaidat.

ZSÓFIA: *(csalódottan hátrál)* Megyek. Mindenképpen elmegyek. *(magában)* Innét el. El, innen el. *(kimegy)*

PÉCSI: Szombatosok, megint ők. Uram, teremtőnk! Miért osztod meg a hitünket? Miért nem engeded, hogy együtt és egyformán szolgáljunk téged? Miért nem? Miért, Uram?

17.

PÜSPÖK: *(imádságába burkolódzva közeledik, vagy legalábbis valami olyasmit mormol)* Urunk, fenn a mennyben! Add, hogy ... *(meglátja a közeledő Anna szolgálót, megáll)* Nos, gyermekem? Óhajtasz valamit?

ANNA: *(keresztet vet)* Atyám, vétkeztem.

PÜSPÖK: Hallgatlak, gyermekem.

ANNA: Zsófia kisasszony elővétette új ruháit, s okvetlenül tudni akarta, melyiket tartom közülük a legszebbnek.

PÜSPÖK: *(fejét csóválja)* Sohasem jön meg az esze. *(Annához fordul)* Nagyon reményilem, hogy megfelelően rendre utasítottad őt.

ANNA: Mondtam neki, hogy efféle világi hívságokhoz én nem értek, de akkor megfogta a kezemet, s nem akart a ruhatárától elereszteni, míg ítéletet nem hozok öltözékeinek szépségéről. Sírni kezdett, s tudja, atyám, hogy én nem bírom a könnyeket.

PÜSPÖK: Szigorúan meg fogom dorgálni.

ANNA: Engem?

PÜSPÖK: Dehogyan. Mondjad, mit tettél azután?

ANNA: Ítéletet hoztam.

PÜSPÖK: *(meglepetten)* Ítéletet?

ANNA: Egy világos narancsszínűnek adtam az elsőbbséget.

PÜSPÖK: Aztán?

ANNA: Kikacagott. Azt mondá, hogy semmit nem értek a ruhákhoz, mert amit dicsértem, annak színe és szabása a legszerencsétlenebb.

PÜSPÖK: *(türelmetlenül)* Mi történt még?

ANNA: Egy könyvet kezdett lapozni. Nem láttam jól a címét, mert nagyon hosszú volt. Úgy kezdődött, hogy *Áhítatos lelkek számára...*, de a többi nem láttam, gyöngye a látásom...

PÜSPÖK: *...virágokkal beültetett, gyomtalanított kert.*

ANNA: Kert?

PÜSPÖK: Ez a könyv címe, én adtam neki.

ANNA: Igencsak szét volt tépdesve.

PÜSPÖK: Akkor küldök neki egy új példányt. *(köntöséből elővesz egy kötetet)*

Fogjad, add át!

ANNA: Én, uram?

PÜSPÖK: Igen, igen te.

ANNA: Igenis, ahogy parancsolja.

PÜSPÖK: És mi a te gyónásod?

ANNA: Az enyém? Hát, amit most elmondtam, atyám.

PÜSPÖK: Mit tervez a leány? Mondott neked valamit? Vagy legalább utalt valamire?

ANNA: Csak azt, hogy ne káposzta legyen ebédre, mert akkor inkább teljes böjtöt tart.

PÜSPÖK: *(mérgesen)* Menj, menj már! Vidd a küldeményem, azonnal add át, érted? Azonnal.

Anna keresztet hányva magára, kihátrál.

18.

A színpad mélyén Rembrandt Éjjeli őrjárat című festményének másolata jelenik meg. Kassai érkezik sietősen.

KASSAI: Gyertek! Hozzátok! Hadd lám, miféle csodafegyvert szereztek a levelezésem nyomán.

Az Előjátékban látott két polgár a Csuklyás vezetésével egy nagyobb utazóládát hoznak be. Leteszik.

KASSAI: Miért ilyen súlyos? *(felnyitja a ládát)* Ezek kicsodák? Hol vannak a kardjaink? *(Kivesz egy rövid csövű puskát.)*

CSUKLYÁS: Ezek a legkorszerűbb fegyverek.

KASSAI: Honnét veszed ezt?

CSUKLYÁS: A kereskedő, aki ismeri nagyuramat, azt üzente, hogy ezzel minden háborút megnyer.

KASSAI: *(int a ládahordóknak, hogy tűnjenek el)* Papperlapapp! Honnét olyan biztos benne az a te kereskedőd?

CSUKLYÁS: Angliában készültek, ahol eléggé puszkaporos a levegő. Mióta bekerítették a legelőket, a freeholderek titokban fegyverkeznek. Van egy harcias szószólójuk a parlamentben, bizonyos Cromwell úr...

KASSAI: Miket nem mondasz! Kikről beszélsz? Anglia messzire van.

CSUKLYÁS: A freeholderek szabad gazdái a földjüknek.

KASSAI: Szabad gazdák? Ezt higgyem is el? S hogyan csempészted át ezt a holmit országokon keresztül? Mi vagy te?

Közben mindegyikük játszik egy-egy fegyverrel.

CSUKLYÁS: A hitet szolgálom.

KASSAI: *(a fegyverével felemeli a Csuklyás állát)* Melyiket, hékás?

CSUKLYÁS: Az egyetlen, igaz hitet.

KASSAI: Ördögös figura. *(babrálja a fegyverét)*

CSUKLYÁS: Csak vigyázzon vele. Bár nincsenek megtöltve.

KASSAI: Ki fogja ennek a használatát megtanítani a katonáinknak, akik még vívni is csak módjával tudnak?

CSUKLYÁS: Éppen ez az! Nem kell ide vívótudás. Majd én megtanítom őket.
 KASSAI: Nélkülözhetetlenné akarod tenni magad, gazember?!
 CSUKLYÁS: Megtisztelsz, uram. *(meghajol)* Hová tegyük? *(a ládára mutat)*
 KASSAI: Ebben is igazad van. A Fejedelemnek nem kell tudnia erről. Hé, szolgahad, vigyék! *(A két polgár visszatér, elindulnak a puskákkal. Egyet valahogy kifelejtenek a ládából.)*

19.

Néhány másodperc után visszatérnek. Egyikük meglátja a fegyvert, felveszi, tanulmányozza.
 ELSŐ POLGÁR: Ezt nem a Jóisten teremtette. *(Maglehetősen szakavatottan forgatja. Végül a nézőkre is ráfogja.)*
 MÁSODIK POLGÁR: Miként a kardokat sem.
 ELSŐ POLGÁR: Nocsak, támadt még egy szakértőnk?!
 MÁSODIK POLGÁR: Omnes qui acceperint gladium...
 ELSŐ POLGÁR: ...gladio peribunt.
 MÁSODIK POLGÁR: Ki kardot fog...
 ELSŐ POLGÁR: Tudom a katekizmust. Máté, huszonhatodik könyv...
 MÁSODIK POLGÁR: És mégis?
 ELSŐ POLGÁR: *(tovább játszik a puskával)* Győzni fogunk. Németalföldi testvéreink is ilyesféle szerszámokkal nyerték meg a háborúikat...
 MÁSODIK POLGÁR: És az Úr kegyelme?
 ELSŐ POLGÁR: A papok is meg fogják áldani a fegyvereket.
 MÁSODIK POLGÁR: Szentségtörés, szentségtörés! Nem is akarom hallani a beszéded. *(kifelé indul)*
 ELSŐ POLGÁR: Menj csak, zárkózz be az udvarházadba. A gyávák mindig elveszítik a harcot. *(puskájával ellenkező irányba indul)*

20.

A Fejedelem és a Püspök érkeznek. Látjuk, hogy valamin nagyon vitáznak.
 FEJEDELEM: Püspököm, meg sem szabadna hallanom ezt a beszédedet.
 PÜSPÖK: Fejedelmem, ha hallgatnál a szavamra, nem is kellene törődnöd ilyen jelentéktelen kérdésekkel.
 FEJEDELEM: Valakinek fő- és jószágvesztése néked jelentéktelen probléma?
 PÜSPÖK: Uralkodóm, ha megbízol bennem, leveszem gyengülő vállaidról ezt a terhet.
 FEJEDELEM: Mióta foglalkoztatnak téged az én gyöngülő vállaim? Vagy hogy is mondtad?
 PÜSPÖK: Ne a szavakon lovagoljunk.
 FEJEDELEM: Szerinted alkalmatlan volnék kötelességeim ellátására?
 PÜSPÖK: Hogy is mernék ilyet még csak gondolni is! Vállaidon nyugszik a magyar világ fenntartásának minden földi gondja. Ma Erdély Magyarország. A szabad Magyarország. A Felvidéken a császár, az Alföldön a szultán, egyelőre.
 FEJEDELEM: Mi az, hogy egyelőre? Tudsz valamit, amit én nem?

PÜSPÖK: Éles a füled. Valóban meg vannak számlálva a borotvált fejűek napjai errefelé. A pápaság szervezkedik, s ha a franciákat és a spanyolokat rá tudja venni, hogy ne egymással háborúskodjanak...

FEJEDELEM: Ne álmodozunk! Ha imáink meghallgatásra lelnek, talán az unokáink már egy teljes ország hűséges alattvalói lehetnek. Ennek a háborúnak sem látni a végeztét. Dúlnak még a csaták.

PÜSPÖK: Ez egy vallásháború. Nekünk országokban kell gondolkodnunk, fejedelmem.

FEJEDELEM: Éppen te mondd?! Neked csak a lelkek fontosak, nem?

PÜSPÖK: Azok is, igen. De az kevés.

FEJEDELEM: Nocsak, atyám! Netán trónomra törsz?

PÜSPÖK: *(szinte magának mondja)* Nem kell ahhoz se korona, se trónszék, hogy hatalmunk legyen. A lelkeken kell uralkodni.

FEJEDELEM: És a te lelked mit súg neked? Tán azt is tudod, holnapra hogyan fordul a hadiszerencse?

PÜSPÖK: *(ráébred, hogy elárulja magát)* Istennél a kegyelem. Holnap akár bármelyikünk lehunyhatja a szemét.

FEJEDELEM: Nocsak? És miként? Éles tör? Vagy keserű pohár?

PÜSPÖK: Mit nem képzelsz?! Honnét tudnám az isteni tervet?

FEJEDELEM: Már azt hittem, neked külön csatornáid vannak az égiekhez. Elárulhatnád akkor, miképp végződnek csatáink, ahol fiaink véreznek.

PÜSPÖK: Uram, Fejedelmem! A jövő legfőleg a fantázia birodalmában létezik. Nekem is csak ábrándjaim vannak. És imáim.

FEJEDELEM: Ima, ima... segít az?

PÜSPÖK: Mit hallok a szádból?! Kétkedsz az egyedül igazságos Isten jóságában és hatalmában?!

FEJEDELEM: *(sóhajt)* Néha már azt sem tudom... *(körülnéz, mintha hallaná őket valaki)* Azt sem...

PÜSPÖK: *(halkan)* Mit? Mondd csak!

FEJEDELEM: Áh, nem érdekes.

PÜSPÖK: Hogyhogy nem érdekes?! Minden érdekel, minden érdekes. Miben kétkedsz, Uram?

FEJEDELEM: *(még halkabban)* Már mindenben... Csak a halálban nem.

PÜSPÖK: Hinned kell... Imádkozz, Uram... Magam is azt fogom tenni, imádkozom érted.

FEJEDELEM: Legyen hát... Legyen meg a te akaratod.

A Csuklyás lép színre. A Fejedelem felé lépked. A következő pillanatban pedig Szőke érkezik, ő a Püspököt közelíti. A színpad sötétségbe borul, csak felismerhetetlen hangok hallatszanak.

21.

Amikor újra világos lesz, a Csuklyás és Szőke vannak a színen. Riadtan néznek egymásra, mint akiket rajtakaptak valamin.

CSUKLYÁS: Hé, te! Mit keresel a palotában?

SZŐKE: Ezt én is ugyanúgy kérdezhetem. Te ki vagy?

CSUKLYÁS: Jobban jársz, ha nem tudod, ki vagyok én. *(magában)* Néha én magam sem tudom.

SZŐKE: Hírt hoztam.

CSUKLYÁS: Aztán kinek?

SZŐKE: Nincs közöd hozzá.

CSUKLYÁS: S ha engem bíztak meg a fogadásoddal, Szőke István?

SZŐKE: A nevemet tudod, de akkor sem bízom rád, amit én tudok.

CSUKLYÁS: Pedig jobban tennéd.

SZŐKE: Nem, ha mondom. Azaz, nem mondom. Egészen összezavarsz.

CSUKLYÁS: Még meggondolhatod.

SZŐKE: Ha egyszer azt mondtam, hogy nem, akkor nem.

CSUKLYÁS: Hallgass rám, te, Szőke István. Üzletet ajánlok neked.

SZŐKE: Üzletet, ugyan mit? Nincs énnekem semmi eladnivalóm.

CSUKLYÁS: Azt te csak hiszed... Egyszóval cseréljünk híreket.

SZŐKE: Micsoda?!

CSUKLYÁS: Amit te tudsz, mondd nekem, ide a fülembe.

SZŐKE: Miért is tenném? Ez árulás.

CSUKLYÁS: Árulás? Mit nem mondasz? Kit árulsz el? Magadat?

SZŐKE: Azt semmiképpen.

CSUKLYÁS: Akkor kicsodát? Netán esküt tettél?

SZŐKE: Azt nem.

CSUKLYÁS: Ne kérsd már magad. Elfogy a türelmem. *(megvillantja az övébe dugott fegyverét)* Hallgatlak. Mondjad!

SZŐKE: *(Elunva a huzakodást a Csuklyás füléhez hajol, mond valamit.)*

CSUKLYÁS: *(Bólogatva hallgatja Szőkét, majd elfordul tőle.)* Ezt én is tudom.

SZŐKE: Mit mondasz cserébe?

CSUKLYÁS: Ezt. Ugyanezt. Ezt tudom mondani én is. *(Sietős léptekkel el.)*

SZŐKE: *(dühösen)* Átkozott kámzsás!

22.

Zsófia szobája. A leány egy imádságos könyvet lapoz, amelyből kiesik egy képecske. Gyorsan felkapja, nézi, megcsókolja.

ZSÓFIA: *(letérdel)* Istenem, édes jó Istenem! *(keresztet vet)* Miért rendelted így ezt a dolgot? Férfit és nőt teremtettél. Kétnemű az ember, a férfinak a nő, a nőnek férfi a párja. De miért ilyen nehéz? Mikor jön az igazi? Ki az igazi? Honnét tudjam, hogy éppen ő az, aki kopogtat? Aki nem fog bántani soha, aki megvéd minden bajtól, aki megóv a világ gonosz csábításaitól? Van ilyen ember? Uram, mutasd meg őt, adj jelet, küldj valami jelet!

A sötét háttérből a Csuklyás figyel a lányt. Zsófia a ruhájába rejti a képet. Valamit énekel (egyházi éneket vagy mást). Míg énekel, a Csuklyás közelebb lép hozzá, de Zsófia nem látja, ki a jövevény.

ZSÓFIA: Anna, hölgyem, te vagy? Hozd elő, kérlek, a kék bársonyruhámat, tudod, amelyikről múltkorjában leesett a csipkebetét. Felvarrnám rá, ha segítesz. *A Csuklyás válasz helyett utánozza az énekszót, mintha duettet énekelnének.*

ZSÓFIA: *(álmodozva fésülni kezdi a haját)* Anna, lelkem! Szólj valamit! Mi hírt hozol? Tudsz valamit az én szerelmetes jövődöbelimről?

A Csuklyás előlép.

ZSÓFIA: Mi tart ennyi ideig, kedves? Tán rossz hírt kaptál, amit nem mersz mondani?

CSUKLYÁS: Híreim nekem is vannak. Nem is túlságosan jók.

ZSÓFIA: *(riadtan)* Ki vagy te? Hol időzik az udvarhölgyem?

CSUKLYÁS: Biztos helyen.

ZSÓFIA: Mit jelent ez? Mi történt Annával?

CSUKLYÁS: Még semmi. De fog valami történni, ha nem tér vissza a helyes útra.

ZSÓFIA: A helyes útra?! Ki vagy te? Egyáltalán, hogy jutottál a szobámba? Mit keresel itt?

CSUKLYÁS: Mit keresek? Az attól függ, amit mondasz.

ZSÓFIA: Nem félek tőled. Fellármázom az őrséget.

CSUKLYÁS: És ha én vagyok az őrség? S ha már más nem vigyáz rád, csak én?!

ZSÓFIA: Megrémítesz. Mi van ebben a házban? Ki ül a fejedelmi trónon?

CSUKLYÁS: A hatalom azé, aki nagyon akarja. A gyöngék elpusztulnak. A te Annád sokat jártatta a száját, olyan helyen is, ahol nem kellett volna. Kicsit biztonságba helyeztük, ahol nem árthat senkinek, még magamagának sem. Világos?

ZSÓFIA: Mit jelent ez? Csak nem...

CSUKLYÁS: Ne félj, te drága gyöngyszem. Életben van. Életben is fog maradni, csak egy kicsit, egy kicsit... *(keresi a szót)* Megreformáljuk. *(közeledik Zsófia felé)* Visszatérítjük az egyedül üdvözítő hitre.

ZSÓFIA: *(a piperéi közül egy kis tört híz elő)* Egy lépést se többet. Különben...

CSUKLYÁS: Különben? Különben mi lesz? Ej, gyöngyöm, nem való az a kis gyilokszerszám ilyen kedves, karcsú kezekbe. *(Elkapja Zsófiát, egy gyors mozdulattal lefegyverzi a lányt, és hátulról lefogja.)* Na, ide figyelj, te kis szajha! Nem fogom kétszer mondani, úgyhogy jegyezd meg jól, amit most hallasz. A te Annád, az a mocskos némbor, a szombatosság bűnébe esett. De ki fogjuk belőle gyógyítani. Érted?! Kiszedünk belőle mindent, ami tévedés, ami árthat nekünk. Ne adja az Úristen, hogy rólad valamit rosszat mondjon, mert akkor nem véd meg senki a haragunktól. Meg vagyok értve?

Zsófia ájultan esik ki a Csuklyás karjaiból, aki elsiet.

23.

Két darabont maga előtt lökdösve tereli be a két szombatos, aztán némán és fenyegetően megállnak a háttérben. Kassai érkezik, majd Pécsi, végül maga a Fejedelem.

KASSAI: No, jómadarak, most utolért titeket az igazságszolgáltatás. Megkapjátok, amit kiérdemeltetek. Térdre!

A szombatosok nem akarnak letérdelni, a két darabont Kassai intésére lenyomja őket.

KASSAI: Imádkozzatok! Gyerünk!

A szombatosok hallgatnak.

KASSAI: Mi van? Megnémutatok? Amikor az ígéteket hirdettétek, hangos volt töletek még a fejedelmi palota árkádsora is. *(Int a darabontoknak, akik hátracsavarják a szombatosok karját.)* Hadd halljam. *(Latinul belekezd a Miatyánkba.)*

PÉCSI: *(belép és folytatja, magyarul)*

KASSAI: *(meglepetten)* Nagyuram! Mit keres errefelé? Azt hallottam, hogy a podagráját gyógyítja, és fürdőre utazott.

PÉCSI: Rosszak az informátorai, barátom.

KASSAI: Barátok volnánk? *(kétkedve)* Örölnék neki.

PÉCSI: Engedje útjukra ezeket a bikficeket.

KASSAI: Bikficek? Nem mondanám. Tagadják a mi hitünket.

PÉCSI: Aztán melyiket, melyik hitünket? Amit Róma püspöke hirdet? Vagy az ágostai hitvallást, Luther Márton pontjait? Netán Dávid Ferenc püspök úr hitét?

KASSAI: *(megvetően)* Az unitáriusokét? Nem kérünk belőlük.

PÉCSI: Már vagy fél évszázada megállapodtak eleink Tordán, hogy a fejedelemségünkben mindenki szabadon gyakorolhatja a hitét.

KASSAI: De ezt nem, amit ezek a nyomorult szombatosok hirdetnek.

PÉCSI: Aztán miért olyan veszedelmesek ők?

KASSAI: Aztán lesz ötödik meg hatodik vallásunk is?

PÉCSI: A Jóisten egyképpen tekint ránk, bűnös emberekre.

KASSAI: Zavaros ez az egész.

PÉCSI: És ezért kegyelmed pallossal akar igazságot osztani?

KASSAI: Azt a híres-neves gordiuszi csomót is ilyes eszközzel oldotta meg valamikor réges-régen Nagy Sándor. Benne csak nem kételkedik? Vagy igen?

Pécsi szólna, de Kassai nem engedi, folytatja a tirádáját.

KASSAI: Kancellár uram, ha még szólíthatom ekképpen. Tudjuk ám, hogy miféle könyvekkel gyarapítja a tékáját. Hogy héberül tanul. Ószövetségi rítusokkal fertőzi meg a mi tiszta keresztényi hitünket. De ennek a világnak vége, érti?!

PÉCSI: *(türelmet erőltetve magára)* Jók az informátorai, túl jók. Telerakta spiclikkel a palotát, a városunkat... tudom én, hogy mindenhol a maga kukucskálói rejtekeznek. A hitemet tartom, de türelmes vagyok másokéval, Istent sokféleképpen lehet imádni.

KASSAI: Ej, nagyuram! Ezt a mondatát még számon kérjük...

A Fejedelem érkezik.

FEJEDELEM: Kinek van itt joga számon kérni bármit is rajtam kívül?! ... Mi zajlik itt, uraim, a tudtom nélkül?!

KASSAI: Én csupán a hitet védem.

FEJEDELEM: Aztán melyiket?

KASSAI: Az egyetlen, az igazat.

FEJEDELEM: Tolerancia? Hallotta már ezt a szót kegyelmed? Tolerancia. Úgy bánjunk a néppel, ahogy szeretnénk, hogy velünk bánjanak. Ért engem? Hallgat a fejedelmi szóra?

Kassai némán, fojtott dühvel bólint.

FEJEDELEM: Hallgattassék meg a másik fél is.

PÉCSI: Itt ez a két jómadár, a szombatosság vétke miatt került ide.

KASSAI: Vétek? Halálos bűn.

FEJEDELEM: Csendet! Hallgassuk meg őket, hátha többet tudnak kierőltetett háborúnk állásáról. A mi hírszolgálatunk akadozik. Valaki elintézi, hogy ne tudjak meg mindent idejében.

A darabontok előrelökődésik a szombatosokat.

FEJEDELEM: Szóljatok, ha szabadulni akartok.

SZOMBATOS 1: Nem kérünk kegyelmet.

KASSAI: Ily megátalkodottak.

SZOMBATOS 2: Híreket mi sem kapunk. De látunk.

FEJEDELEM: Mit? Beszélj, fiam!

SZOMBATOS 2: Törött kardok. Félbetört életek. Halottak mindenütt.

KASSAI: Nagyuram, ne hallgassa ezt a zagyválást.

SZOMBATOS 2: Szép ifjak vérbe fagyva, asszonyok zokogása, megerőszakoltak sikítása...

KASSAI: Elég, vagy mindjárt te is vérbe fagyva heversz az istálló szalmáján.

FEJEDELEM: Azt én mondom meg, hogy mikor elég.

SZOMBATOS 1: Jaj a világnak, ha Krisztust inkább akarja harcra bírni, mint az általa nyújtott békét magához ölelni.

KASSAI: Elhallgass, te!

SZOMBATOS 1: Tudja, ki mondta ezt?

KASSAI: Elég legyen már.

SZOMBATOS 1: Kálvin. Kálvin János.

Kintről egy női sikoly.

ZSÓFIA: *(berohan, egy felbontott levelet tart maga elé)* Meghalt! Meghalt! Legyenek átkozottak, mind egytől egyig. *(térdre borul, zokog, imádkozik)*

Innentől egyszerre zajlik minden.

FEJEDELEM: Ki halt meg? Nem értem.

PÉCSI: Szegény gyermekem, szerencsétlen világ!

PÜSPÖK: *(elveszi a levelet Zsófiától, olvassa, keresztet vet)* Az Atya, a Fiú és a Szentlélekisten nevében...

KASSAI: ...Ámen. Ezerszer jaj a bűnösöknek. *(A szombatosok felé mutat.)*

Belép a Csuklyás, két darabont kíséretében.

CSUKLYÁS: Szolgálatodra, uram! Itt vagyunk.

ZSÓFIA: Gazemberek! Gyilkosok! *(Nekiesik a Csuklyásnak, öklével veri a férfi karját, hátát.)*

CSUKLYÁS: *(szinte cinikusan)* Nana, szép kisasszony! Jobban tenné, ha mérsékelné magát. *(a többiekhez fordul)* Uraim! Egy szavuk sincs a védelmemben. Hiszen maguk akarták ezt az egészet. Maguk a megrendelők, mind egytől egyig. Most meg ájtatoskodnak. A szultán hálásabb szokott lenni nekem, még a bécsi udvar is nemességet ígért.

FEJEDELEM: *(végre férfiasan viselkedik)* Kicsoda bízott meg téged? Mivel bíztak meg téged? *(a darabontokra kiált)* Ragadjátok meg, és vigyétek! Majd a börtönben kinyitod a szádat.

CSUKLYÁS: Kinyitom én most is a számat, vezérlő fejedelmem. Szívesen beszélek, mondom, amit tudok.

FEJEDELEM: Elhallgass, vigyétek!

PÉCSI: Nem addig van. Hadd beszéljen, hallgassuk meg itt.

KASSAI: Majd a törvény...

PÉCSI: A törvény? Eddig nem volt olyan kényes a törvényeinkre.

ZSÓFIA: *(a Csuklyásra kiált)* Ide nézz, te nyomorult!... Most megfizetsz... *(ruhája redőjéből egy kis tört kap elő, és leszúrja a Csuklyást)* Ezt Eleméréért kapod. *(újra döf)* Ezt Annáért...

A Csuklyás a földre rogy. A darabontok lefogják, lefegyverzik Zsófiát. Lehull a csuklya a halottról.

PÜSPÖK: Az Atya, a Fiú és a Szentlélekisten nevében...

KASSAI: ...Ámen.

SZOMBATOS 1: Hiszen ez...

FEJEDELEM: *(korát meghazudtoló gyorsasággal a Szombatos szájára tapasztja a tenyerét)*

PÉCSI: Nocsak, nagyuram! Miért nem hagyja beszélni?

KASSAI: Mert az a trónjába kerülne...

A Püspök elzavarja Zsófia mellől a darabontot, és magával viszi. Kimennek. Kassai és Pécsi egymással szemben állnak. A Fejedelem közéjük lép.

FEJEDELEM: *(int a két szombatosnak, akik váratlanul előkerülő fegyvereikkel sakkban tartják Kassait és Pécsit)* Ne higgyétek, hogy ennek nem lesz folytatása. Vigyétek őket!

A Fejedelem egyedül marad a színpadon. A halotthoz lép, elrejtí az arcát.

FEJEDELEM: Hogy fogják majd ezt magyarázni a krónikások? Miket írnak majd össze, olyanok, akiknek fogalmuk sem lehet róla, mi ez a fejedelemség. Tündérbert? Nem tudom. Most éppen nem az. De akkor is, még így is miénk a legnagyobb szabadság. De mit ér az, ha semmit sem tudunk kezdeni vele?

A színpadon sötét lesz.

24.

Mindenki azt hiszi, vége a darabnak. Ám valami meglepő zene szólal meg, és a háttérből két férfi indul a nézőtér felé, majd megállva beszélgetnek.

FIATAL: Semmit sem értek. Ilyen a történelmünk?

IDŐS: Még ilyenebb, kedves fiam.

FIATAL: S erre legyünk büszkék és lelkesek?

IDŐS: A többi népé még ennél is szörnyűségesebb.

FIATAL: Miért nem tudok róla többet?

IDŐS: Mert elhallgatják előlünk a tényeket, szervezeten teszik ezt.

FIATAL: Kik?

IDŐS: Akiknek fáj az őszinteség, akik nem mernek szembenézni nemcsak az igazsággal, még önmagukkal sem.

FIATAL: Akkor mi? Mi ketten?

IDŐS: Gyere már, mielőtt minket is valami baj érne. Holnap mindent elmondok. *Fegyveresek jönnek be, kortalan jelmezben. Némán körülveszik a két beszélgetőt.*

(Vége)

